Під час дистанційного навчання Незрячих учнів, учитель не може скористатися слайдами, малюнками, відео, при такій формі навчання їм навіть недоступні рельєфні малюнки чи моделі і фігурки. У такому разі учитель звертаються по допомогу до батьків. Пояснює, що потрібно підготувати для уроку. Наприклад, вивчаючи тему: «Слова, якими позначають числа», за проханням учителя, батьки підготували 6 цеглинок Lego, 3 ґудзики, 1 м'яку іграшку, 4 олівці. А в процесі уроку діти шукали на столі потрібні предмети і рахували їх визначаючи слова, які вказують на кількість предметів. Лише таким чином зараз можливо організувати дистанційне навчання незрячих учнів. Але таке навчання неможливо назвати Повноцінним.

"Ми розуміємо, що дистанційна освіта не може замінити справжнього очного навчання. Діти мають соціалізуватися, особливо в початковій школі, так написано на офіційному сайті МОН України. І Це вірно, тому що кожній особистості потрібна не тільки освіта а і спілкування з однолітками.

Список використаних джерел:

1. «Роз'яснення МЗН Про тривалість навчального заняття під час Дистанційного формату» https://mon.gov.ua/news/:slug
2. «Наказ Про затвердження Положення про дистанційне навчання» https://zakon.rada.gov.ua/go/z0703-13

Легкий О.М.
кандидат педагогічних наук
старший науковий співробітник
відділу освіти дітей з порушеннями зору
Інституту спеціальної педагогіки та психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України
м. Київ, Україна

ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ

Відомо, що гра має унікальне значення у житті дитини. Гра сприймається як засіб взаємодії зі світом, як форма освоєння соціального досвіду, організація

життя і діяльності, як умова становлення та розвитку особистості.

Розвиваючись за тими ж закономірностями, що і дитина з нормальним зором, дитина з порушенням зору проходить ті ж етапи розвитку ігрової діяльності. Однак, цей процес протікає своєрідно і багато в чому залежить від тих умов, за яких вона потрапляє з раннього дитинства.

Дошкільний вік є унікальним і вирішальним періодом, у якому закладаються основи особистості, формується соціальна компетентність. Навчання у формі гри може й повинне бути цікавим.

Для реалізації такого підходу необхідно, щоб ігрові освітні технології, розроблені для навчання дошкільників, містили чітко визначену й покроково сформовану систему ігрових завдань і різних ігор.

До спеціальних закладів дошкільної освіти дітей з порушеннями зору вступають діти на четвертому, а іноді і на п'ятому та шостому роках життя. Вони виявляють значно нижчий рівень загального та ігрового розвитку, що вимагається програмою виховання в закладі дошкільної освіти для кожного вікового ступеня. У них значно менше уявлень про навколишній світ, у багатьох слабо розвинене усне мовлення, а гра перебуває у початковій стадії розвитку.

Вони часто "зісковзують" з правил нової гри і починають користуватися ігровим матеріалом не за призначенням, виконуючи знайомі, стереотипні дії. Так, літери-кубики використовуються спочатку для будівництва слів, але при перших же труднощах в звукоаналізі азбука в кубиках починає використовуватися для будівництва башточки і т.д.

Одним із досягнень дошкільного віку є те, що до семи років дитина поступово переходить до пізнавальної позиції. Це проявляється у прагненні до навчальної діяльності, в умінні виконання серйозного завдання, а також у інтересі до складніших настільних ігор типу «конструктор», у бажанні самостійно осмислити задум іграшки.

Повільно розвивається у дітей з порушенням зору також колективна гра. Діти з порушеннями зору побоюються самі включатися до колективних ігор. Їх лякає велика кількість учасників гри, стримує страх розбити окуляри. Діти нерідко відчувають страх перед майбутньою швидкістю пересування.

Все сказане підводить нас до найважливішого висновку – необхідністю педагогічного керування та коригування ігрової діяльності дітей з порушеннями зору.

Одним з найважливіших прийомів навчання дітей з порушеннями зору грі - є участь у ній вихователя.

Враховуючи, що діти з порушеннями зору не схильні до тривалих ігор, необхідно їх наперед готувати до гри шляхом попереднього обігравання іграшок та інших атрибутів майбутньої гри.

У процесі гри виникають проблеми з використанням наявних атрибутів гри, розгортанням сюжету, словесним наповненням ігрових сюжетів, виконання ігрових дій.

Формування й розвиток процесу пізнання у такої дитини дошкільного віку залежить від характеру педагогічного впливу, значна роль у якому належить змісту й організації навчання, спрямованого на ранню корекцію недоліків у розвитку пізнавальної діяльності, активного засвоєння прийомів і способів пізнання.

Шлях до розвитку ігрових знань, умінь і навичок завжди починається з інтересу до гри й жадає від вихователя здатностей й уміння зацікавити дітей як конкретною грою, так й ігровою діяльністю в цілому. Саме відштовхуючись від інтересу до гри й ігрового середовища, можна забезпечити педагогічне спрямування до розвитку активності, ігрових навичок, формування мотивації до подолання фізичних й психічних труднощів.

Постійне створення "ситуації успіху", радість й успіх необхідні дітям з психофізичними порушеннями набагато більшою мірою, ніж іншим нашим

вихованцям. Підбір ігор й індивідуальні методичні знахідки вихователя й педагогів дозволяють грі бути грою, а не важким заняттям. Радість у грі, у ситуаціях ігрового спілкування дітей - необхідна умова будь якої ігрової діяльності.

Важливу роль для навчальної та ігрової діяльності відіграє слухове сприйняття. Здатність уважно слухати та розуміти звуки не виникає саме по собі. Навіть за наявності гострого природного слуху його потрібно цілеспрямовано розвивати. Не можна забувати, що слух після зору є найважливішим засобом сприйняття.

Найкраще це робити в іграх.

«Який музичний інструмент звучить?».

Завдання: розвиток слухової уваги.

Опис гри.

На столі перед дітьми лежить кілька музичних інструментів: бубон,, губна гармошка, дзвіночок, брязкальце. Діти сідають спиною до столу. Педагог пропонує їм по черзі визначити на слух, назвати та показати який музичний інструмент пролунав.

«Передай, що чуєш».

Мета. Підтримувати бажання дітей відтворенню почутого.

Зміст. Всі учасники гри, крім двох, заплющують очі (сплять). Ведучий називає першому учаснику якесь слово чи фразу. Перший учасник, розбудивши другого гравця, передає сказане. Далі другий учасник «будить» третього та передає йому свою версію почутого. І так до останнього учасника гри. Після цього ведучий запитує всіх учасників, починаючи з останнього і закінчуючи першим, яке слово він почув.

«Дізнайся за голосом»

Завдання: розвиток слухової уваги.

Опис гри. Діти стоять у колі, одна дитина у центрі. Ідуть по колу і кажуть ... (ім'я дитини, яка стоїть в центрі кола), ти стоїш у колі:

Ми кличемо тебе: "Ау!"

Швидко очі закривай,

Хто покликав тебе, впізнай.

Дитина відгадує того, хто його називає, і той стає на його місце в центрі кола. Гра повторюється.

Порушене функціонування зорового аналізатора не дозволяє сприймати форму предметів, відстань з-поміж них, оцінювати глибину простору. Для компенсації зорового аналізатора використовуємо ігри з розвитку дотику. Спільне використання слабкого зору та дотику дає значно кращі результати при знайомстві з предметами. Діти краще сприймають форми, точніше оцінюють розміри, фактуру, температурні ознаки. Ігри з розвитку дотику надають позитивний вплив і дозволяють послабити залежність від зорової недостатності.

Вченими встановлено, що рівень розумової діяльності перебуває у прямій залежності від ступеня сформованості у дітей дрібної моторики пальців рук.

«Чудовий мішечок» («Дізнайся на дотик», «Знайди кола, квадрати, трикутники тощо»).

Мета. Сприяти дотиковому способу обстеження, впізнавання та називання площинних геометричних фігур (коло, квадрат, трикутник та об'ємних тіл (куля, куб тощо). Стимулювати бажання групувати геометричні фігури незалежно від їх величини. Сприяти знаходженню ідентичних геометричних фігур.

Зміст ігор. Педагог показує дітям коло (квадрат, трикутник). Діти розглядають і називають цю фігуру, потім шукають її в «чудовому мішечку». Після знаходження, - фігури порівнюються.

У дітей із порушенням зору йде значне відставання у розвитку рухової активності та координації.

З цією метою використовуємо наступні ігри та ігрові вправи на розвиток зорово-рухової координації та навичок орієнтування у просторі.

"Відгадай загадку"

Завдання. Тренувати та стимулювати зір дітей, розвивати функції ока. Закріплювати сприйняття кольору через розвиток зорово-моторної координації та зорово-рухової орієнтації. Розширювати уявлення дітей про навколишній світ. Розвивати зорову пам'ять, уяву.

Матеріал. Зашумлені малюнки та кольорові олівці для кожної дитини.

Загадки про предмети, зображені на малюнках.

Опис гри. Педагог загадує дітям загадки, просить дітей відгадати, але відповіді вголос не вимовляти, а знайти її на зашумленому малюнку та обвести відгадку олівцем такого ж кольору. Обводимо відгадку за контуром, не відриваючи олівець від лінії.

Хто де сховався?

Завдання. Сприяти розвитку вміння визначати просторові уявлення між предметами.

Опис гри. Педагог моделює просторові відносини між іграшками, потім запитує дитину, хто де сховався (хто сховався в будиночку, сидить на даху, під деревом, заліз на дерево). Дитина відповідає повним реченням. Потім просторові відносини між іграшками моделює сама дитина і розповідає про це в своїй промові.

Найважливіша роль в організації ігор приділяється індивідуальному підходу до кожного учасника гри.

Індивідуальний підхід є загальнопедагогічною вимогою, але в роботі з дітьми з особливостями психофізичного розвитку набагато сильніше відчувається необхідність враховувати зовсім неповторну *ситуацію особистісного успіху та розвитку кожного*.

Діти з порушенням зору *гостро відчувають інтерес до себе, до своїх можливостей і досягнень*, тому потрібно знаходити такі педагогічні засоби, які дозволяють приділити увагу персонально кожному, здійснюючи при цьому повноцінний особистісний підхід. Розмаїтість ігор в ігротеці відкриває шлях до інтересу й *створення атмосфери взаємної зацікавленості у творчих й ігрових досягненнях кожного,* індивідуального підходу, і це виявляється важливою педагогічною умовою ефективності ігрової діяльності.

Список використаних джерел:

1. Костенко Т.М., Довгопола К.С., Легкий О.М., Кондратенко С.В. (2020). *Виховання і розвиток дітей з порушеннями зору.* (Методичні рекомендації для батьків). Київ: ІСП НАПН України. Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/722338.
2. Костенко Т.М. (2018). *Дитина з порушенням зору.* (Інклюзивне навчання). Харків: Вид-во «Ранок».
3. Легкий О.М. (2014). *Формування ігрової діяльності дошкільників з порушеннями зору у процесі трудового виховання.* Дитина із сенсорними порушеннями: розвиток, навчання, виховання. №1(5). Київ.
4. Легкий О.М. (2014). *Трудове виховання дошкільників з порушеннями зору.* Київ: ІСП НАПН України. Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/11350.

Остапенко В.В., Кузнецова Н.В.
вчителі-дефектологи (тифлопедагоги),
ЗДО №81, м. Запоріжжя, Україна

ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМИ, ВЕБ-РЕСУРСИ У ПРОЦЕСІ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Про важливість медіа-грамотності педагогів вказано у листі Міністерства освіти і науки України від 02 квітня 2022 року «Про рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні».

У додатку 1 листа Міністерства «Методичні рекомендації щодо здійснення освітньої діяльності з питань дошкільної освіти на період дії правового режиму